

Tasdik Edilen Konkordatonun ‘...Hacizleri Hükümden...’ Düşürmesi için Kesinleşmiş Olması da Gerekir mi?

Doç. Dr. Bilgehan YEŞİLOVA*

Öz

İcra ve İflâs Kanunu’nun konkordatoya dair 7101 s. K ile değişik hükümleri, tasdik edilen konkordatonun derdest icra takipleri üzerindeki etkisi bakımından dikkat çekici bir sonucu beraberinde getirmiştir. Gerçi mülga kanun döneminde de tasdik edilen konkordato, hacizleri hükümden düşürmekteydi. Lâkin yazılı sonucun ne zaman gerçekleşeceği hakkında, gerek ilmî gerekse kazaî içtihadın önceki kanun döneminde ulaştığı kanaatin 7101 s. K ile yapılan değişikliklerin ardından hâlâ muhafaza edilip edilmeyeceği, acilen yanıtlanması gereken bir soru halini almıştır. Kazaî içtihat, bu konuda, kanun metninin lâfzına sadık kalmış; hacizlerin kalkması için tasdik kararının kesinleşmesini gerekli görmemiştir. Oysa önceki kanun döneminde, metnin açık [bugünkü gibi] lâfzına karşın hacizlerin tereddütsüz bir surette ancak tasdik kararının kesinleşmesiyle hükümden düşeceği sonucuna ulaşılmıştı. Bu sonucun bugün de devamında ısrar edilebilmesi için öncelikle konkordatonun tasdiki kararının “bağlayıcılığı” ile “icra

* Doç. Dr. Yaşar Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Ana Bilim Dalı, İzmir, Türkiye | Asst. Prof., Yaşar University, Faculty of Law, Department of Private Law, Civil Procedure and Enforcement and Bankruptcy Law Department, İzmir, Türkiye.

✉ bilgehan.yesilova@yasar.edu.tr • ORCID 0000-0001-6599-450X.

✎ **Atıf Şekli** | Cite As: YEŞİLOVA, Bilgehan: “Tasdik Edilen Konkordatonun ‘...Hacizleri Hükümden...’ Düşürmesi İçin Kesinleşmiş Olması Da Gerekir Mi?”, SÜHFD, C. 31, S. 4, 2023, s. 1503-1535.

✎ **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

✎ Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. | This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

edilebilirliği” ve ardından da geçmiş ile günümüz rejimlerinin aralarındaki farklılıklara değinmek gerekmiştir. Bu sırada mehaz ülke hukukunun tercihlerinin tetkiki de menfaatler dengesinin yeninden tarif ve tesisi adına kaçınılmaz olmuştur. Metin duvarının “gai yorum” altında bu kez daraltıcı şekilde tatbiki, olağan değildir. Elde bir gerçek/örtülü boşluğun olduğu sonucuna varılabilmesi için düzenlemenin önce ratio legis’inin açıklığa kavuşturulması gerekir. Zira bu yolla hükmün aslında geniş tatbikinin de beklenmedik, zora sokucu ve amaç dışı neticelerin husule gelmesine yol açacağı, kanaatine varılmalıdır. İİK m. 308/ç, I hükmünün öngördüğü sonuç için [lâfzına sadık kalınarak] konkordatonun bağlayıcılığıyla yani tasdikiyle yetinilmesi; bunun için ayrıca kesinleşmenin aranmaması düşüncesi, kanun yolu denetimi neticesinde tasdik bu kez reddinin o zamana kadar çoktan kaldırılmış haczin ardından telafisi güç zararlara yol açabilecek olması nedeniyle itinayla ve tereddütle ele alınmış; çalışma içerisinde metodolojik bir teste tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Konkordatonun Tasdiki • Hacizlerin Hükümden Düşmesi • Tasdik Kararının İlânı • Tasdik Kararının İcrası • Konkordato Mühleti

Must a Confirmed Debt Restructuring Agreement Be Finalised in order to Abolish the Seizure?

Abstract

The amended provisions of the Execution and Bankruptcy Law regarding composition (debt restructuring) agreements in Act numbered 7101 have brought about a remarkable outcome in terms of the effect of the confirmed composition agreement on pending enforcement proceedings. Indeed, the confirmed composition agreement under the previous regime also invalidated the seizure (garnishment). Whether the opinions reached by both doctrine and jurisprudence under the previous law about the outcome of the regulation will still be valid after these amendments has become an urgent question that needs to be answered. Current jurisprudence has remained faithful to the text of the law on this issue; courts have not found it necessary for confirmation be finalized in order to abolish the seizure. While interpreting the previous law, however, courts concluded without hesitation that, despite the clear wording of the text (which was not changed by the amendments), the seizure would only be abolished once the confirmation decision became final. As commenting on the issue, it is necessary first to touch upon the differences between first "binding" character and "enforceability" of the confirmed composition agreement, and then to contrast the past and present regime. Meanwhile, examining the preferences of the source country's law has become inevitable in order to re-define and re-establish the balance of interests. It is unusual for the text to be treated in a restrictive manner under teleological interpretation. To conclude that there is a real/implicit gap, the ratio legis of the

regulation must first be clarified. Besides it has to be clear that the wide application of the provision in this way will lead to unexpected, difficult and unintended consequences. Since the reverse outcome is capable of leading irreparable damages, the argument of satisfying with the binding nature of the composition agreement as the result envisaged by Article 308/ç, should be handled with care and hesitation and is subjected to a methodological test within the study.

Keywords

Confirmation of the Debt Restructuring Agreement • Lapse of the Attachment/Garnishment • Publication/Communication of the Debt Restructuring Agreement • Enforceability of the Confirmation Decision • Moratorium

Giriş

1. Tasdik edilen konkordato(nun) (projesinin) (İİK m. 308/c, I) madde başlığında da ifade edildiği şekliyle ("*takiplerin düşmesi*" yönünden *karş.* SchKG Art. 311) sonuçlanmayan takiplere etkisi hakkında İİK'nın 7101 s. K'nın37. maddesiyle değişik 308/ç maddesinin metni, aşağıdaki gibidir.

" Konkordatonun taraflar için bağlayıcı hâle gelmesi [=tasdiki], geçici mühlet kararından önce [İİK m. 288, I] başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan [İİK m. 294, I, V] hacizleri hükümden düşürür.

Birinci fıkra hükmü, 308/c maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki alacaklar için [ayrıca *bkz.* İİK m. 308/c, IV] konulan hacizler hakkında uygulanmaz." [vurgu eklenmiştir]

2. Anılan kanun hükmü, 7101 s. K'yı takiben gerçekleşen sonraki kanun değişikliklerinden etkilenmemiş ve bu hâlini muhafaza etmiştir.

3. Çalışma içerisinde yanıtı aranan soru, [ifade edildiği şekliyle] *düşecek olan hacizler bakımından bu sonucun ne zaman gerçekleşeceği*dir. Zira konkordato alacaklılarının¹ geçici mühlet kararıyla birlikte akamete uğramış icra takiplerindeki hacizlerinin konkordato projesi tasdik edilir edilmez; açık olan kanun yolları tüketilmeden ve oralardan hasıl olabilecek sonuçlar beklenmeden; adeta *derhâl* hükümden düşeceği şeklindeki bir sonucun kabulü, hükmün lâfzıyla olan uyumu bir yana pratikte hiç de arzu edilmeyen bir etki olarak görülebilecektir. Tasdik edilen

¹ "*Nachlassgläubiger*" için *bkz.* YILDIRIM, Mehmet Kamil/DEREN YILDIRIM, Nevhis: İcra ve İflas Hukuku, 8. Bası, Beta, İstanbul, 2021, s. 641.

konkordatonun bu mahiyette bir etkiyi, derhâl(!) göstermesinin gerekip gerekmediği hakkında bu vesileyle tekrar düşünmek gerekir².

4. Çalışma içerisinde, hükmün gerek *süje* gerekse *konu* yönünden kapsamı hakkında etraflı bir inceleme ayrıca yapılmayacaktır. Bununla birlikte genel olarak metnin birinci fıkrasında yazılı sonuç, “*konkordato alacaklısı*” olarak nitelendirilebilecek kimseler içinken; ikinci fıkrası, pek tabii olarak bundan [yazılı sonuçtan] konkordatoyla “*bağlı*” olmayan alacaklıları ayırmıştır (İİK m. 308/c, III). Eş deyişle bağlayıcı olan konkordato projesi, her kim için mecburi ise İİK m. 308/ç, I hükmü de onlar için işletelecektir. Bu son düzenlemede yer almasa da bu kez İİK m. 308/c, IV hükmünün de aynı meseleyle ilgili gerçek bir istisna olarak kabulü gerekir. Yine hüküm gereği hasıl olacak sonuç, “*hacizler*” hakkındadır. Rehinli takipler için geçerli İİK m. 308/ç, III; 307, bu hâlde özel hüküm mahiyetinde olup çalışmanın kapsamı dışındadır.

5. Meseleye geri döndüğümüzde; yanıtı aranan temel soru, yazılı netice bakımından [belki de ona özel olarak?] konkordatonun taraflar için “*bağlayıcı*” hâle gelmesinin “*ne zaman*” gerçekleştiğidir. Zira böyle olur olmaz, geçici mühlet kararından evvel paraya çevrilmemiş tüm [=konkordato alacaklılarına ait] hacizler, “*hükümden düşecektir*”. Bilhassa bağlayıcılığın zaman boyutu üzerinde mukayeseli olarak da durduktan sonra varılmak istenen netice, hacizlerin hükümden düşmesi şeklindeki *mühim* ve hatta bir ölçüde [en azından konkordato alacaklıları nezdinde] *vahim* [=“*içinden çıkılmaz*”³] olarak görülebilecek sonuç bakımından daha farklı bir anın da -kanun metnine rağmen- kabulünün mümkün olup olmadığıdır. Bu sırada, Türk kanun koyucusunun mehz SchKG Art. 311

² Bu yöndeki görüş ve değerlendirmeleri için bkz. KALE, Serdar: 7101 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflas Dışı Adi Konkordato, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5 (1) 2018, s. 256; PEKCANITEZ, Hakan/ ERDÖNMEZ, Güray: 7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, Vedat, İstanbul, 2018, s. 158; SARISÖZEN, M. Serhat: Konkordato, Genişletilmiş 5. Baskı, yetkin, Ankara, 2021, s. 548; KAMAN, Münir, Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları, Ankara, 2021, s. 68; ALTAY, Sümer/ESKİOCAK, Ali: Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 5. Bası, Vedat, İstanbul, 2019, Kn. 387. Karş. EROĞLU, Orhan: Uygulamada Konkordato, 4. Baskı, Seçkin, Ankara, 2021, s. 226; Konkordato sürecinde hiçbir kararın uygulanması için kesinleşme koşulu aranmadığı gerekçesiyle de bkz. KAYIHAN, Şaban: Konkordato Hukuku, 2. Baskı, İstanbul, 2021, s. 195-196.

³ POSTACIOĞLU, E. İlhan: Konkordato, İstanbul, 1965, s. 121.

hükmüne nazaran farklı bir neticeyi⁴ve görece bir başka içerikle tercih edip düzenlediği görülmekle birlikte çalışmanın ana teması, bu tercih farklılığı ve sonuçları değil; galip seçimin zaman itibariyle kapsamı ve yürürlüğüdür.

«b. Dahinfallen der Betreibungen

Art. 311

Mit der *Bestätigung* des Nachlassvertrages *fallen* alle vor der Stundung gegen den Schuldner eingeleiteten *Betreibungen* mit Ausnahme derjenigen auf Pfandverwertung dahin; Artikel 199 Absatz 2 gilt sinngemäss.» [vurgu eklenmiştir]

6. Şu hâlde me haz, rehinli takipler müstesna olmak ve madde 199, II [=İİK m. 186] hükmü kıyasen uygulanmak üzere konkordatonun tasdi kiyle mühletten evvel başlatılan takiplerin düşeceğini düzenlemişse de çalışmamız bakımından öne çıkan mesele, me haz ülke hukukunda düzenlenen sonuç [her ne ise onun] için de kritik anın doğrudan konkordatonun tasdikine [*yani kesinleşmesine değil*] bağlanmış olmasıdır. Gerçi, söz konusu lâfzın bu kez öğreti tarafından nasıl yorumlandığı meselesine ayrıca aşağıda değinilecektir.

7. Tartışmaya açılan sorunun *-yeni rejim döneminde-* kazaî içtihatça nasıl ele alındığı, şüphesiz ki, görmezlikten gelinemez. Lâfza sadık kalınarak ulaşılan sonucun *-elde olanlar nispetinde-* şimdilik istikrar içinde olduğu görülmektedir. Şu hâlde metodolojik olarak *“kanun koyucuya itaat”* ilkesinin⁵ bu raddede *“metne sadakat”* sonucuna yol açmasının gerek kip gerekmediği üzerinde durmak gerekir. Zira tasdik edilen konkordatonun, İİK m.308/c, I hükmüyle birlikte [aynı yönde *bkz.* SchKG Art. 310, I] *kural olarak* derhâl yani kesinleşmesi beklenmeksizin *“bağlayıcı”* [=

⁴ Tartışmanın ayrıntısı için *bkz.* ARAR, Kemal, İcra ve İflâs Hükümleri, C. 2, Ankara, 1945, s. 313; POSTACIOĞLU, s. 121; GÜRDOĞAN, Burhan: İflâs Hukuku Dersleri, (İflâs, Konkordato, İptal Davaları), Ajans Türk, Ankara, 1966, s. 206; BERKİN, M. Necmettin: İflâs Hukuku, 4. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1972, s. 574; KURU, Baki: İcra ve İflâs Hukuku, C. IV, 3. Baskı, Alfa, İstanbul, 1997, s. 3804. ULUKAPI, Ömer, Konkordatonun Sonuçları, SÜHFD C. 8, S. 1-2, 2000, s. 50 vd.; Kale, s. 257; KALE, Serdar: Yeni Konkordato Hukuku, 7101, 7155 ve 7327 sayılı Kanunlarla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-398 Şerhi, Ed. Doç. Dr. Bilgehan YEŞİLOVA, Ankara, 2023, m. 308/ç, No. 4 vd.

⁵ GÖZLER, Kemal: Hukuka Giriş, 18. Baskı, Bursa, 2021, s. 325.

“*mecburiliğin*” karşılığı olarak⁶, İİK *mülga* m. 303] hâle gediği kabul edilmişse de kanun yolu denetimi sırasında hasıl olabilecek aksi yöndeki her sonuç, tüm konkordato alacaklılarını etkileyebilecek mahiyettedir. Öte taraftan İİK m. 308/c, I, c. 2 hükmü gereğince bağlayıcılığın kararın kesinleşmesine ertelendiği bir durumda [ve devam eden mühlet gereği], hacizlerin de artık tasdik kararının kesinleşmesiyle hükümden düşeceği sonucuna varmak mümkünse de⁷ anılan hâlde devam edeceği öngörülen mühletin etkilerine rağmen [*tasdikle* alâkalı; *tasdike özgü* olarak] saklı tutulduğundan söz edilen [*ve her ne ise o*] istisnalar, bu hâlde dahi İİK m. 308/ç, I hükmünün tatbikine, metnin lâfzına verilecek önem ölçüsünde adeta kapı aralamıştır.

8. Çalışma içerisinde, hacizlerin örneğin konkordatonun kısmen feshinin [=iptalinin⁸] (İİK m. 308/e, SchKG Art. 316) her an mümkün olması ihtimâline binaen tüm proje süresince baki kalması, elbette savunulmamaktadır. Böyle bir tercihteki ısrarının menfaatler dengesi adına, savunulabilir olduğu da iddia edilemez. Alacaklılarının belli bir çoğunluğunca (İİK m. 302, III) kabul edilen projenin icrası sırasında ve projenin başarıyla hayata geçirilebilmesi bakımından; borçlunun malvarlığı üzerinde en azından *haciz* şeklindeki kısıttan ari olarak tasarruf edebilmesi - *hele zaten mühlet süresince de hacizler korunmuşken-*, önemlidir. Kaldı ki, konkordatonun kısmen iptaliyle (İİK m. 308/e) alacaklının konkordatodan ari; tüm alacağı için elinde tuttuğu kesinleşmiş icra takibinden elan hacze geçmesi mümkündür⁹. Şu hâlde savunulabilecek ve tartışmaya

⁶ KALE, s. 255.

⁷ Örneğin bkz. KALE, *ÖZTEK-Konkordato Şerhi*, m. 308/ç, Kn. 2; AKİL, Cenk: Sorularla Konkordato Hukuku, Ankara, 2020, s. 295; AKYÜREK, Ayhan/AKYÜREK, Remziye: Konkordato Hukuku, Ankara, 2019, s. 519. Yazarlar, İİK m. 308/c, I, c. 2 hükmünde geçen *istisnalardan* ve bu istisnaların içine örneğin İİK m. 308/ç hükmünün girip girmediğinden söz etmiş değillerdir. Lâkin, biz çalışma içerisinde, tasdik kararının kesinleşmesine kadar hacizlerin kalkmaması gerektiği, hükmün *teleolojik redüksiyonu* yoluyla kesinleşme şartının hükme dahil olduğu fikrini savunduğumuz için anılan durumda evleviyetle hacizler baki kalmalı ve ancak tasdik kararı kesinleşmekle, kalkmalıdır.

⁸ ULUKAPI, Ömer: Konkordatonun Feshi, Mimoza, Konya, 1998, s. 109. Ayrıca bkz. PEKCANITEZ/ERDÖNMEZ, s. 161.

⁹ PEKCANITEZ/ERDÖNMEZ, s. 169; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 647; YEŞİLOVA, Bilgehan: Yeni Konkordato Hukuku, 7101, 7155 ve 7327 sayılı Kanunlarla Değişik İcra ve İflas Kanunu m. 285-398 Şerhi, Ed. Doç. Dr. Bilgehan YEŞİLOVA, Ankara, 2023, m. 308/e, No. 24, 25; dn. 34, 35; KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 316, Rn. 5; SK SchKG-HUNKELER/WOHL, Art. 316, Rn. 4.

açılabilir görüş, bu ara dönemde yani tasdik ertesinde ve fakat henüz konkordatonun tasdiki kararı da kesinleşmeden hacizlerin hükümden düşmemesi, derhâl icra edilebilir olsa da hukuken kesinlik kazanmamış konkordato projesinin alacaklıları hacizlerinden şimdilik mahrum etmesidir.

9. Önerilen sonuca varabilmek kolay değildir, hatta ziyadesiyle güçtür. Öncelikle (a) tereddütsüz lâfzın ne şekilde örselenebileceği, metodolojik açıdan hayli çetrefillidir. Öte taraftan (b) az önce konkordatonun kısmen iptali üzerine alacaklılar lehinde zikredilen imkânın, bu sırada da geçerli olduğu söylenebilir. Konkordatonun kısmen iptali için tasdik kararının kesinleşmesinin gerekip gerekmediği tartışması şöyle bir dursun¹⁰; şayet gerekmediği sonucuna ulaşılabilecekse o hâlde kararın kesinleşmesinden sonra geçerli rejimin tasdik ertesinde de aynen geçerli olacağını ileri sürülmesiyle birlikte konkordato alacaklıları lehinde neden *hiç olmasa bir süre daha* hacizlerin korunması gerekeceğine yanıt aramak gerekir.

10. Son olarak çalışma içerisinde bundan sonra, hükümden geçtiği şekliyle değil; ama “*haczin kalkmasından*” söz edilecek olup bunun İİK'nın genel sistematigi içinde (İİK m. 65, V; 88/a, I; 91, II; 110, I; geçici m. 20, I) de tercih edilen kullanım şekli olduğu görülmektedir. Kaldı ki, haczin “*hükümden düşmesi*” ile “*kalkması*” arasında ne hukuken ne fonksiyonel açıdan bir ayrım yapmak da mümkün olmasa gerek.

I. Kazaî İctihadın Durumu

11. Ankara, Kayseri, İstanbul ve Samsun Bölge Adli Mahkemelerinin ilgili dairelerince verilen ve çalışmamız içinde ele alacağımız kararların¹¹ tümü, aynı yönde olup ortak bir dille yazılmış gerekçeye dayanmaktadır. Çakışan yönleri hayli fazla olan bu kararlardan ikisini öne çıkartmak mümkündür.

12. Bunlardan ilki, kronolojik olarak da en eskisidir¹². Kararda başkanın muhalefet şerhi bulunmaktadır. Muhalefet şerhi, “...şikayete konu edilen hacizlerin düşmesi için konkordatonun onaylanması kararın kesinleşmesi gerekir. Oysa dosya

¹⁰ Karş. PEKCANITEZ/ERDÖNMEZ, s. 167.

¹¹ Ankara BAM 19. HD., 15.12.2021, 2020/1321-2440; 6.10.2022, 2021/2006-1936; Kayseri BAM 5. HD., 17.2.2021, 258/250 [Bu karar, 12. HD., 14.9.2021, 3268/7463 sayılı kararla aynen *onanmıştır*]; 1.9.2021, 1186/1168; İstanbul BAM 21. HD., 24.01.2022, 2021/1214-160; Samsun BAM 4. HD., 10.3.2022, 212/914.

¹² Kayseri BAM 5. HD., 17.2.2021, 258/250 [Bu karar, 12. HD., 14.9.2021, 3268/7463 sayılı kararla aynen *onanmıştır*].

kapsamında kararın kesinleştiğine dair bir kayıt yoktur...” biçiminde olup bakaca bir bilgi içermektedir. Somut olayda BAM Dairesi, ilk derece mahkemesi kararının aksine geçici mühletten sonra konulmuş olanların yanında geçici mühletten evvel vaz edilen hacizleri de kaldırmıştır. Çoğunluk kararının temyizen onanmış olması bir yana böyle bir muhalefet şerhine, eldeki hiçbir kararda bir daha denk gelinmemiştir.

13. İkinci karar, yine kronolojik olarak ikinci en eski karardır¹³. Ankara BAM 19. HD.’si, anılan kararında,

“...borçlu şirket hakkında ... verilen konkordato kararının 27/09/2019 tarihinde tasdik edildiği, konkordatonun tasdiki kararı ile birlikte konkordatonun bağlayıcı hale geldiği, geçici mühlet kararından önce imtiyazlı alacaklar dışında başlatılan takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizlerin hükümden düşürüleceğine ilişkin İİK’nun 308/ç hükmü dikkate alındığında konkordatonun tasdiki ile hacizlerin düşeceği, bu hususta konkordato tasdiki kararının kesinleşmesinin gerekmediği^[1], tasdik kararı veren Asliye Ticaret Mahkemesince de tasdik kararının bağlayıcılığı yönünden kararın kesinleşmesi koşuluna yer verilmediği^[2], ilgili madde gereğince hacizlerin düşmesi için borçlunun tasdik edilen projeye uygun olarak edimlerini yerine getirmesi şartı da öngörülmediği, bu hususta alacaklının İİK’nun 308/e maddesi gereğince konkordatonun feshi talebiyle açtığı davanın derdest olmasının da sonuca etkisinin bulunmadığı^[3], bu nedenlerle mahkemece şikayetin kabulüne karar verilmesi gerekirken....” [vurgu eklenmiştir]

şeklinde bir sonucuna ulaşmıştır.

14. Somut olay bakımından;(a)İİK m. 308/ç, I, c. 2 hükmünde yazılı istisnadan istifade edilmemiş olduğuna yapılan gönderme, kanaatin mefhum-u muhalifi üzerinden varılabilecek sonuç için kıymetlidir. Böyle bir *obiter dictum*, yaratacağı etki bir yana, aynı düzenlemede geçen ve mühletin etkileriyle alâkalı “... kanunda öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla...” ibaresi yönünden de tartışmaya değerdir: Mühletin etkilerine nazaran tasdike dair İİK m. 308/ç hükmünün bir “*istisna*” teşkil edip etmediğini ele almak gerekirdi. Bu vesileyle karada geçen “*kesinleşmenin*”, [sadece] tasdik kararıyla ilişkilendirildiği görülmekle birlikte meselenin İİK m. 308/ç, I, c. 2 [yani *evvela projede geçen bu teklifin alacaklılarca da kabulünün gerekmesi şartı*] üzerinden anlaşılıp tatbiki gerekmele bu özelliğin münhasıran mahkemenin iradesine bağlanmadığı, tereddütsüzdür.

¹³ Ankara BAM 19. HD., 15.12.2021, 2020/1321-2440.

15. Öte taraftan doğrudan çalışma konumuzla ilgili olarak (b) İİK m. 308/ç hükmüne harfiyen sadık kalındığı görülmektedir: *Madem ki, bağlayıcılık için kesinleşme şartı aranmaktadır ve madem ki hacizlerin kalkması için bağlayıcılık gerekir ve yetişir; o hâlde hacizlerin kalkması için de tasdik kararının kesinleşmesi gerekmemektedir.* Lâfzen kusursuz bu çıkarımın metodolojik olarak etraflı tetkikine ihtiyaç vardır. Somut olay bakımından dikkat çeki bir başka özellik ise konkordato alacaklısının daha tasdik kararının kesinleşmesini beklemeden İİK m. 308/e gereğince konkordatonun kısmen iptalini dava etmiş olmasıdır¹⁴. Aynı dava dosyasından alacağının tamamı için ihtiyati hacze pekâlâ hak kazanabilecek olan alacaklının beri yandan geçici mühletten evvel konulmuş kesin haczini kaybediyor oluşu, şimdilik çarpıcı bir tesadüf olarak görülebilir. Daire, anlaşılan o ki, projenin derhâl icrasıyla alâkalı gelişmeleri de İİK m. 308/ç hükmünün yorumu sırasında bir değişken olarak görmemiştir. Sonuç olarak kararda *ne* mühlet döneminde korunmuş hacizlerin tasdik kararının kesinleşmesine kadar da muhafazası gerekli görülmüş *ne de* mer'i hükmün bu yönden de yorumuna ihtiyaç duyulmuştur.

I. Hükmün Yorumuna İlişkin Metodolojik Deneme

A. Genel Olarak

16. Bir kanun metninin yorumu sırasında, karşılaşılabilecek belki de ilk engel (?), *-eldeki metin gibi-*mer'i lâfzın kusursuz düzeyde açıklığıdır. Zira bu hâlde, klasik yorum teorisinin ulaştığı sonuç [*zahir olan sözlerin tefsire ihtiyacı yoktur*, Mecelle m. 13¹⁵], artık yoruma haczet olmadığıdır [*sensclair* doktrini]¹⁶. Oysa *"anlamak, her zaman yorumlamaktır"* ve [hukuk] hermeneutiği açısından her *"metin"*, yoruma açık olup¹⁷ anılan çıkarıma ulaşanlar da aslında farkında olmadan söz konusu metni, *-yorum metotları arasından-* lâfzına uygun olarak yorumlamayı ve belli ki, sadece buradan hasil olan sonucu *"hüküm"* olarak kabul etmeyi, tercih etmektedirler. Oysa böyle bir tercih, metodolojik açıdan eksiktir. Zira *"yorum"*, esasen metnin içerdiği alternatif hükümler arasında yapılan bir seçimdir. Eş

¹⁴ *Karş. ULUKAPI*, s. 218. Bunu mümkün gören görüş için *bkz. PEKCANITEZ/ER-DÖNMEZ*, s. 167; *SK SchKG-HUNKELER/WOHL*, Art. 316, Rn. 2, 3.

¹⁵ *BERKİ*, A. Himmet: Hukuk Mantığı ve Tefsiri, Ankara, 1948, s. 141.

¹⁶ *GÖZLER*, s. 312, 314, 322 vd; *SEROZAN*, Rona: Hukukta Yöntem-Mantık, İstanbul, 2017, No. 237.

¹⁷ *GÖZLER*, s. 312, 314; *SÖZER*, Ali Nazım: Hukukta Yöntembilim, 7. Baskı, İstanbul, 2020, s. 42, dn. 216, *TOPAKKAYA*, Arslan: Hukuk Hermeneutiği, Hukukta Anlam ve Yorumlama Sanatı, Ankara, 2019, s.297 vd; *SEROZAN*, No. 237.

deyişle yoruma konu metin, birden fazla norma [=metnin anlamına] delalet ettiğinde; hangisinin galebe çalacağına ilişkin yapılacak seçim, hukuk metninin yorumlanması anlamına gelir ve metni uygulamakla görevli organ, yapacağı bu seçimle yorumlama faaliyetini tamamlar. Dolayısıyla yorum, tabii olacağı ilkeler de dikkate alındığında; yorumcuya bağlıdır, serbest iradesinin ürünüdür ve bir tanıma değil, irade işlemidir¹⁸. Şu hâlde yorum sırasında, neden lâfzın dikkate alındığı hakkında muhalefet edilemez. Tam aksine tartışmaya açılan husus, neden sadece bu yorum metodunun tercih edilip hasıl olan sonucun diğerleri nezdinde de test edilmediğidir¹⁹. Yorum metodlarının hiçbirinin bir diğerine üstünlüğü olmadığı gibi tümünün de aynı sonuca [=hükme] işaret etmesi, beklenir. Metodolojik gayret [yorum faaliyeti], çoğu kez, aradaki çatışmanın galibinin tayiniyle ilgili olup otantik yorumun²⁰ hangi metodu esas alacağı üzerinde yoğunlaşmaktadır²¹.

17. Çalışmada, lâfza tam bir sadakatle bağlı kalınarak yapılan otantik yorumun bir kez de diğer yorum metodlarıyla sınanması gerektiği fikrine, üstünlük tanımıştır.

A. Yorum Metodlarına Göre Analiz

18. Yasalaşmasının üzerinden çok da zaman geçmemiş olan metnin tarihî/genetik yorumunda²² eldeki gerekçeler [Hükümet Gerekçesinin ve Alt Komisyon Gerekçesinin], metinde geçen sonucun [=hacizlerin hükümden düşmesinin] hasıl olabilmesi için öncelikle gerekli olan [tasdikin] *bağlayıcılık* işlevine ne zaman ulaşılabildiği hakkında ne bir açıklık ne de bu yönde özel bir kasta dair bilgi içermektedir. Eş deyişle metnin birinci fıkrasında “geçici mühlet kararına” yapılan göndermeyle veya yine metnin ikinci fıkrasının konkordatoya tabii olmayan alacaklılar hakkındaki düzenlemesiyle alâkalı yazılanlar dışında, gerekçenin bu kez *bağlayıcılık* hakkında anılan kavramın neden aynen İİK m. 308/c, I, c. 1 hükmündeki gibi anlaşılması gerektiği hakkında, bir irade veya ısrar içermediği görülmektedir. Metnin [ve dolayısıyla] normun içeriğindeki “çekirdek hedef” bakımından belli özellikleri haiz kimseler bakımından ayrıntılı “söze” yer

¹⁸ GÖZLER, s. 313, 314 vd.

¹⁹ SÖZER, s. 149, 150, dn. 616; SEROZAN, s. Kn. 245-247.

²⁰ GÖZLER, s. 295.

²¹ SÖZER, s. 150.

²² ANTALYA, O. Gökhan: Hukuk Metodolojisi, C. II, Ankara, 2021, Kn. 2609. SEROZAN, Kn. 241.

verilmişse de bu kez “bağlayıcılıktan” ne anlamak gerektiğine ilişkin olarak kavram hakkında [özündeki menfaate dair²³]ayrıca bir nitelendirilmede bulunulmamıştır. Şu hâlde ne lâfza dayalı otantik yorumun ne de bu çalışmada tartışmaya açılan aksi yöndeki iddianın metnin *öznel tarihî* yönünden bir dayanağı bulunmamaktadır.

19. Bu sırada tarihî yoruma esas olmak ve hatta belki de kısmen sistematik yoruma katkı vermek üzere *gerek* mer’i metnin alâkalı olduğu diğer hükümlerle arasındaki rabıtayı ve *gerekse* 7101 s. K ile yapılan değişiklikten evvelki hâliyle zaman içinde buralarda yaşanan değişiklikleri, tetkik etmek uygun olur. Zira aynı yöndeki düzenleme, 1929 yılından bu yana yani gerek 1424 s. K gerekse 2004 s. K içinde de kendine yer bulmuştur. Aşağıdaki tablo, ilgili düzenlemenin irtibatlı olduğu diğer düzenlemelerle birlikte tarih içindeki değişimini göstermektedir.

Kanun No.	Madde		
1929/1424 s. K	<p>Madde 291-İlân</p> <p><i>“Hüküm icra edilecek hale gelmezilân ve icra daire ile tapu sicil memurluğuna tebliğ olunur.</i></p> <p><i>İlandan itibaren mühletin hükümleri biter.”</i></p>	<p>Madde 294-Konkordatonun hükümleri</p> <p><i>“Tasdik edilen konkordato, rehinli alacaklıların rehinin kıymetine tekabül eden miktar alacakları müstesna olmak üzere bütün alacaklılar mecburîdir.”</i></p>	<p>Madde 295-Konkordatonun neticelenmeyen takipler üzerine tesiri</p> <p><i>“Konkordatonun tasdiki, konkordato mühletinden evvel vaz’olunupta henüz paraya çevrilmiş olan hacizleri hükümden düşürür”</i></p>
1932/2004 s. K	<p>Tasdikin ilânı-Madde 300</p> <p><i>“Hüküm katilesince ilân ve icra daire ile tapu daire sine ve borçlunun sıfatına göre evvelce ihbar edilmiş ise ticaret sicil memurluğuna ve liman daire sine tebliğ olunur.</i></p>	<p>Konkordatonun hükümleri-Madde 303</p> <p><i>“Tasdik edilen konkordato, bütün alacaklılar mecburîdir. Rehinli alacaklıların kıymetine tekabül eden miktardaki alacakları ile Devletin âmme hukukundan doğan alacakları müstesnadır.”</i></p>	<p>Konkordatonun neticelenmeyen takipler üzerine tesiri-Madde 304-</p> <p><i>“Konkordatonun tasdiki, konkordato mühletlerinden evvel vazolunupta henüz paraya çevrilmiş olan hacizleri hükümden düşürür</i></p>

	<i>İlândan itibaren 287 nci maddeye göre verilen mühletin hükümleri biter.”</i>		
1965/538 s. K	<p>Tasdikın ilanı- Madde 300</p> <p><i>“Hüküm, kesinleşince ilân edilir; icra dairesi ile tapu idaresine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına ve borsalara ve borçlunun sıfatına göre evvelce ihbar edilmiş ise ticaret sicili memurluğuna ve gemi sicil memurluğuna tebliğ olunur...”</i></p>		
1985/ 3222 s. K m. 35	<p>Tasdikın ilanı-Madde 300</p> <p><i>“Hüküm kesinleşince yurt dışında traşi en yüksek beş gazeteden birinde ilan edilir; icra dairesi ile tapu dairesine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına ve borsalara ve borçlunun sıfatına göre evvelce ihbar edilmiş ise ticaret sicili memurluğuna ve gemi sicil memurluğuna tebliğ olunur...”</i></p>		
2003/ 4949 s. K m. 79, 82	<p>Tasdikın ilanı- Madde 300</p> <p><i>“Hüküm kesinleşince [yurt dışında traşi en yüksek beş gazeteden birinde] mühlet kararının yayımlandığı gazete de ilan edilir; icra dairesi ile tapu dairesine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına ve borsalara ve borçlunun</i></p>	<p>Konkordatonun hükümleri-Madde 303</p> <p><i>“Tasdik edilen konkordato, alacakları mühlet kararından önce veya komiserin onayı olmaksızın konkordatonun tasdikine kadar doğmuş bütün alacaklar için mecburidir. Rehinli alacaklıların rehinin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları ile bu Kanunun 206 ncı maddesinin birinci</i></p>	

	sıfatına göre evvelce ihbar edilmiş ise ticaret sicili memurluğuna ve gemi sicil memurluğuna tebliğ olunur...”	fıkrasında sayılan Devlet alacakları müstesnadır. ...”	
2017/7101 s. K, m. 34, 37	Konkordatonun tasdiki kararı, kapsamı ve ilânı- Madde 306 “... Tasdik kararı mahkemece, 288 inci madde uyarınca ilân olunur ve ilgili yerlere bildirilir.	Konkordatonun hükümleri- Madde 308/c Konkordato, tasdik kararıyla bağlayıcı hâle gelir. <i>Tasdik edilen konkordato projesinde konkordatonun, tasdik kararının kesinleşmesiyle bağlayıcı hâle geleceği de kararlaştırılabilir;</i> bu takdirde mühletin etkileri, kanunda öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla konkordatonun bağlayıcı hâle geldiği tarihe kadar devam eder. <i>Bağlayıcı hâle gelen konkordato, konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburidir.</i> ...”	Konkordatonun sonuçlanmayan takiplere etkisi- Madde 308/ç <i>“Konkordatonun taraflar için bağlayıcı hâle gelmesi, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizleri hükümden düşürür.</i> ...”

20. Yukarıdaki tabloda dikkat çeken özellikler kısaca şöyledir: (a) 2004 s. K ile birlikte 7101 s. K ile yapılan değişikliğe kadar tasdik kararının kesinleştiği ilân edilip ilânla birlikte mühletin etkileri sona ermekteyken; ondan önceki 1424 s. K döneminde ilân -*muğlak bir biçimde*-, tasdik kararının icra edilecek hâle gelmesi üzerine yapılmaktaydı. Şu hâlde 2004 s. K ile birlikte meseleye görece bir açıklık kazandırılmıştır. İlânla alâkalı olarak aynı maddede 1965, 1985 ve 2003 yılında yapılan değişiklikler, sadece ilânın şekliyle ilgiliydi. Öte taraftan (b) konkordatonun hüküm ve sonuçları bağlamında 7101 s. K ile yapılan değişikliğe kadar sistematik bir biçimde, ilgili maddelerde (*mülga* m. 294, 303) “*tasdik edilen konkordatodan*” söz edilmiş; ancak bu tasdik muhatapları nezdinden ne zamandan itibaren yazılı sonuçları doğuracağı hakkında bir açıklığa yer verilmemişti. Aynı lâfız ve istikrar bu kez konkordatonun neticelenmeyen takipler üzerindeki etkisine ilişkin *mülga* 295 ve 304. maddeler için de geçerli olmuş ve yine sadece konkordatonun tasdikinden söz edilmişti.

21. Değinen bu son kısım ile ilgili olarak (b)iki husus, tespit edilebilir. Bunlardan ilki, hacizlerin kalkması bakımından *mülga* rejim

döneminde, tasdik kararının kesinleşmesi gerektiği hakkında *lâfza rağmen* en ufak bir şüphe belirmemiştir. Böyle bir yorum için metin, hiçbir surette ayak bağı görülmemiş; aksi yönde hiçbir bir tartışma yaşanmamıştır²⁴. Bunun bilhassa tasdik etkileriyle alâkalı olarak sistematik gerekçeleri olduğunu düşünmek mümkündür. Zira tasdik kesinleşmesiyle sona erecek mühlet, esasen başlayan yeni dönemin de habercisidir. Oysa aynı esnada, bizleri kayda değer bir başka belirsizlik karşılamaktadır: Mülga rejim döneminde, konkordatonun “*mecburiliğinin*” gereği olarak “*icra edilebilirliği*” için de yine eldeki normun lâfzına karşın konkordatonun kesinleşmesinin gerekip gerekmediği sorusunun hayli tartışmalı olduğu görülmektedir.

22. Yukarıda Türk hukuku özelinde, *mecburilik* ve *icra edilebilirlikle* ilgili olarak mülga rejim döneminde hasıl olan bir muğlaklıktan söz edilmişti: Örneğin *Berkin*, “[k]onkordato tasdik edilip *kesinleşince* aşağıdaki sonuçlar doğar...” dedikten sonra “1- [k]onkordato, ... olan tekml alacaklar için *mecburi* olur.” sonucuna ulaşmaktadır²⁵. Bu kez *Altay*, bir başka vesileyle “[k]onkordato, *bi-zatihi onama kararının kesinleşerek ilanı ile bozucu koşula bağlı olarak ibra sonucunu doğuracak biçimde yürürlüğe girer...*[b]u çözüm, konkordatonun onanmasına ilişkin kararın kesinleşerek ilanı ile yürürlüğe girmesine hiçbir biçimde engel oluşturmamaktadır...” sonucuna ulaşmıştır²⁶. Devamında, “[e]sâsen, konkordatonun onanmasına veya reddine ilişkin kararın kesinleşerek ilânıyla komiserin konkordatodaki tüm görevleri sona ermektedir”²⁷ ve konkordato payının ödenmemesi üzerine konkordatonun kısmen iptali durumunda, “4) [k]onkordatonun onanmasına ilişkin karar kesinleşerek ilân edilmeden

²⁴ Aksi yöndeki “içinden çıkılmaz durumların husulüne sebebiyet” vermemek bakımından bkz. **POSTACIOĞLU**, s. 121; **GÜRDOĞAN**, s. 206; **BURULOĞLU**, Enver/**REYNA**, Yuda: Konkordato Hukuku ve Tatbikat, İstanbul, Yörük Matbaası, 1968, s. 81; **BERKİN**, M. Necmettin: İflâs Hukuku, 4. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1972, s. 573; **BERKİN**, M. Necmeddin: Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi, *Tarihsiz*, İstanbul, Kn. 270; **ALTAY**, Sümer: Konkordato Hukuku, Birsal Hukuk Bürosu, İstanbul, 1993, s. 421 **ALTAY**, Sümer: Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, C. 2, Vedat, İstanbul, 2005, Kn. 446; İhtiyati hacizleri de içerecek şekilde bkz. **BERKİN**, M. Necmettin: İflâs Hukukunda Konkordato, İsmail Akgün Matbaacılık, İstanbul, 1949, s. 111, 112; **KURU**, C. IV, s. 3804; **KURU**, Baki: İflâs ve Konkordato Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara, 1971, s. 493; **KURU**, Baki: İcra ve İflâs Hukuku, El Kitabı, 2. Baskı, Adalet, Ankara, 2013, s. 1514; **ULUKAPI**, *Sonuçlar*, s. 49;

²⁵ **BERKİN**, *Rehber*, Kn. 270; oysa yine *karş.* **BERKİN**, *İflâs*, s. 571. “Tasdik edilen konkordatonun kesinleşmesinin neticeleri” başlığı altında değinilen “*mecburilik*” için bkz. **BURULOĞLU/YUDA**, s. 77.

²⁶ **ALTAY**, [1993], s. 428; **ALTAY**, [2005], C. II, Kn. 453.

²⁷ **ALTAY**, [1993], s. 430; **ALTAY**, [2005], C. II, Kn. 454. Oysa *karş.* **BERKİN**, s. 58, 104.

konkordato yürürlüğe girmeyeceğinden, konkordato kesinleşmeden hattâ ilân edilmeden önce fesih davası açılmaz. Bununla birlikte, konkordato taksidinin kesinleşmeden önceki tarihte ödenmesi öngörülmüş ise, onama kararının kesinleşerek ilân edildiği tarihte fesih davası açılabilir. Bu hâlde ödeme tarihinde bir değişiklik olmayıp, yalnızca fesih dâvasının açılabileceği asgarî tarih, onama kararının [kesinleştiğinin olsa gerek, B.Y] ilân edildiği tarih olarak kabul edilmek gerekir.” kanaatini taşımaktadır²⁸. Yine söz gelimi *Ulukapı*, bir vesileyle “[k]onkordatonun kesinleşmesi ile birlikte kanunda belirtilen istisnalar hariç diğer bütün alacaklıları bağlayacağından, bu andan itibaren kendisine karşı konkordato şartlarının gereği gibi ifa edilmediğini ileri süren her alacaklı konkordatonun feshi talebinde bulunabilir. Henüz tasdik kararı kesinleşmemiş bir konkordato alacaklısı, mahkemenin hükmünde ödemelere kararın kesinleşmesinden önce başlanacağı açıkça karar bağlanmış olsa bile, ödemenin zamanında ve gereği gibi yapılmadığından bahisle konkordatonun feshine başvuramaz. Zira kesinleşmemiş bir konkordatonun tasdiki kararının temyiz veya karar düzeltme sonucu bozulması ihtimâl dahilinde bulunduğundan, alacaklının bu şekilde konkordatonun feshi talebinde bulunmasında hukukî menfaati yoktur.” şeklindeki görüşünden söz etmektedir²⁹. Bu son açıklama bakımından icra edilebilirliğin/mecburiliğin, ilk cümlelerin aksine mutlak ölçüde kesinleşmeye bağlandığını söylemek mümkün değildir. Zira anlaşılan o ki, projenin aksini öngörmesi mümkün olmakla birlikte bu şartlar altında ifa edilmeyen projenin kısmen iptalinin istenmesindeyse henüz hukukî yarar görülmemektedir. İlginçtir, teorik düzeyde devam ettiği kabul edilen *mühlete* rağmen konkordato alacaklılarına konkordato paylarının ödenmesinde bu arada hiçbir mahsur görülmemektedir. Şu hâlde tıpkı yukarıda [*Altay'da*] olduğu gibi burada da projenin icrası bakımından adeta alacaklıların anlaşmasına bakılmakta ve derhâl icrası kabil bir proje de *-kısmen iptali için artık kesinleşmesinin beklenmesi gerekmekteyse de-* mümkün görülmektedir³⁰. Açıkçası, kesinleşinceye kadar hukuken devam ettiği kabul edilen mühlete rağmen ve komiserlik nezareti altında, projenin icrasının caiz kabul edilmesi, karmaşık bir görünüm arz etmektedir. Oysa yine mülga rejim döneminde, *Muşul*, bu sefer “...tasdik edilen konkordato, tasdik kararının kesinleşmesi üzerine bütün alacaklılar için uyulması zorunlu hale geleceğinden.... [k]onkordatoya tabi alacaklılar, kesinleşen konkordato şartlarına göre alacaklarını alırlar...” şeklindeki açıklaması ile oldukça açık bir tutum takınmıştır³¹.

²⁸ ALTAY, [1993], s. 451; ALTAY, [2005], C. II, Kn. 470. 7101 s. K ile değişik İİK m. 308/ç hükmü için “kesinleşme” şartının aranması hakkında bkz. ALTAY/ESKİOCAK, Kn. 387.

²⁹ ULUKAPI, s. 218.

³⁰ Ödemelerin bu kez kesinleşmeyle birlikte başlayacağına ilişkin proje örnekleri için bkz. 11. HD., 9.5.1988, 3299/3122; 11. Hd., 4.7.1989, 5131/4011, (ALTAY, [2005], C. II, s. 1128, 1141).

³¹ MUŞUL, C. II, s. 1694.

23. Aynı dönemde *Kuru*, “[t]asdik edilmiş ve kesinleşmiş olan konkordato, konkordatoya red oyu vermiş ... veya alacağını konkordatoya yazdırmamış ... olan alacaklılar için de *meçburîdir*. Borçlu, bütün bu alacakları, konkordatoda kabul edilen nisbette ve zamanda ödeme zorundadır.” görüşüyle *kesinleşme* ve *meçburilik* arasında bir bağ kurmakta ve fakat devamında ödeme zamanına ilişkin verdiği dipnotta, ödeme zamanları konkordatoda gösterilmiş olsun veya olmasın; tasdik hemen ertesinde, kararın kesinleşmesi beklenmeden borçların konkordatoda nispetinde ödenmesi gerektiğinden; *uygulamada* ise alacaklılarca taksitlerin bu kez açıkça konkordatonun kesinleşmesinden sonra ödeneceğinin kabul edilebildiğinden, söz etmektedir³². Aynı yöndeki bir başka açıklaması sırasında *Kuru*, kabul edilen konkordatoda, kararın kesinleşmesiyle konkordatonun icra edileceğine dair bir hüküm varsa buna itibar edileceğini; böyle bir hüküm yoksa veya başka bir vade var ise *ve konkordato mühleti de bitmişse* borçlunun tasdik kesinleşmesini beklemeden borçlarını alacaklılarına ödemesi gerektiğini, ileri sürmektedir; “[a]ksi hâlde, alacaklılar borçluya karşı takip yapabilirler veya eski takiplerine devam edebilirler.”³³. Bu sırada, *kanımızca* kararın kesinleşmesinden önce ve hatta daha yargılama aşamasında bitebilen mühlete [2(3)+2ay] yapılan gönderme, mühimdir. Yine alacaklıların iradesine üstünlük tanınmış olmakla birlikte alacaklılarca karara bağlanması gereken husus, önceki görüşlerin aksine *kesinleşmenin* beklenip beklenmeyeceğidir.

24. Mülga dönemde, tasdik kararının kesinleşmesine kadar devam ettiği kabul edilen mühlete rağmen projenin derhâl; tasdikle birlikte icra edilebilmesi hakkında olsa olsa iki gerekçeden söz edilebilir: Bunlardan ilki, (a) İİK mülga m. 303 hükmündeki *meçburiliğin* yine lâfzen sadece “*tasdikle*” ilişkilendirilmesidir. İkincisi (b) velev ki, İİK mülga m. 300, II gereğince tasdik kesinleştiğinin ilânıyla mühletin hükümleri bitecek olsa dahi bu kanunî sonuca rağmen mühlet, zaman [takvim günü] olarak pek çok kez daha tasdik yargılaması sırasında bitebilmektedir. Son derece kısa tutulmuş mühletin tasdikten sonra veya hatta tasdikten evvel -daha yargılama sırasında- bitebildiği, bir vakıadır. Kanımızca bu nedenledir ki, tasdikle projenin -aksi de öngörülmemişse- bir an evvel icrasında, biten mühlete karşın bir beis görülmemiştir. Hatta anlaşılan o ki, 1988 yılı sonrasında gelişen uygulama, tükenen mühletten alınan cesaretle mühlet öncesi derdest takiplere -*tasdike rağmen*- aynen devam etme yönünde

³² KURU, s. 485, dn. 242.

³³ KURU, s. 475, dn. 214; aynı yönde bkz. KURU, C. IV, s. 3762, 3790; KURU, *El Kitabı*, s. 1498.

olmuştur. Salt bu durumla ilgili olarak sonradan 6728 s. *K ile değişik İİK mülga* m. 287, VIII hükmüyle mühletin hitamına rağmen “*devam eden tasdik yargılaması*” içinde tedbiren dahi olsa takiplerin durmasına karar verilemeyeceği, düzenlenmişti. Şu hâlde tedbiren dahi takiplerin durdurulmasına izin verilmemişken, hasıl olan kazaî engel, bu kez tasdik kararına dayalı olarak geliştirilmiştir. Biten mühlete karşın verilen tasdik kararı, henüz kesinleşmemişse de derdest takiplere devam edilmesine mâni görülmüştür³⁴. Bu sırada projenin icrası hakkında ise yine anlaşıldığı kadarıyla öncelikle projeye bakılmış; aksi hâlde ise “*derhâl icra*” ve “*kesinleşmenin beklenmesi*” yönünde iki zıt görüş, varlıklarını muhafaza etmiştir.

25. Özetle 1424 ve 2004 s. *K'nun mülga* hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; neyin; ne zaman ilân edileceği hakkındaki normun, konkordatonun hükümlerine ve bilhassa hacizler üzerindeki etkisine ilişkin düzenlemelerden, farklı ve daha açık olduğu; zaman itibariyle de *-en azından lâfzen-* daha ileriki bir tarihte gönderme yaptığı görülmektedir. Öte taraftan hacizlerin kalkması bakımından kararın kesinleşmesi gerektiğine ilişkin en ufak bir tereddüt bulunmazken; mecburilik [=icra edilebilirlik] bakımından *kanımızca* tasdikın kesinleşmesinden evvel takvim günü olarak bitebilmiş kısa mühletlerin ardından; tasdik edilmekle projelerin de *-aksi öngörülmediği sürece-* artık derhâl icrasının gerektiği şeklinde kimi görüşler gelişmiştir³⁵.

A. Mehaz Ülke Hukukundaki Durum

26. Çalışma konumuz ve yukarıda bilhassa mülga rejim döneminde beliren sair tartışmalı meseleler hakkındaki nihai değerlendirmeye geçmeden evvel 7101 s. *K ile yapılan değişikliklerin mehazdaki karşılıklarına da temas etmek uygundur.*

<u>3. Weiterziehung</u>	<u>4. Mitteilung und öffentliche Bekanntmachung</u>	<u>2. Bestätigung a. Verbindlichkeit für die Gläubiger</u>	<u>b. Dahinfallen der Betreibungen</u>
-------------------------	---	--	--

³⁴ Tasdik kararının henüz kesinleşmediği dönemde, mühlet kararı da bitmişse bu ara dönemde, [İİK *mülga* m. 287, VIII hükmüne rağmen] takiplerin durmaya devam edeceği; lâkin hacizlerin “*düşmesi*” için tasdik kararının kesinleşmesinin gerektiğine ilişkin ayrıca *bkz.* 19. HD., 28.9.1995, 13453/12447; 8.11.2005, 17059/21568; 14.11.2005, 18104/22123, (E-Uyar).

³⁵ Oysa aksi hâlde geçerli *kesinleşme* ilkesinin aynı konkordatonun daha evvel kısmen ve hatta tamamen iptal edilememesi sonucunu doğurması gerekir ki, kısmen fesih için konkordatonun zaten kesinleşmesi gerektiğine ilişkin *bkz.* ULUKAPI, s. 218.

<u>Art. 307</u>	<u>Art. 308</u>	<u>Art. 310</u>	<u>Art. 311</u>
<p>¹ ...</p> <p>² Die Beschwerde hat auf-schiebende Wirkung, sofern die Rechtsmittelinstanz nichts anderes verfügt.</p>	<p>¹ Der Entscheid über den Nachlassvertrag wird, sobald er vollstreckbar ist:</p> <p>a. unverzüglich dem Betreibungs-, dem Konkurs- und dem Grundbuchamt und, sofern der Schuldner im Handelsregister eingetragen ist, unverzüglich auch dem Handelsregisteramt mitgeteilt;</p> <p>b. öffentlich bekanntgemacht.</p> <p>² Mit der Vollstreckbarkeit des Entscheids fallen die Wirkungen der Stundung dahin.</p>	<p>¹ Der bestätigte Nachlassvertrag ist für sämtliche Gläubiger verbindlich, deren Forderungen vor der Bewilligung der Stundung oder seither ohne Zustimmung des Sachwalters entstanden sind (Nachlassforderungen). Ausgenommen sind die Pfandforderungen, soweit sie durch das Pfand gedeckt sind.</p> <p>...</p>	<p>Mit der Bestätigung des Nachlassvertrages fallen alle vor der Stundung gegen den Schuldner eingeleiteten Betreibungen mit Ausnahme derjenigen auf Pfandverwertung dahin; Artikel 199 Absatz 2 gilt sinngemäss.</p>

27. Buna göre, gerek konkordato alacaklılarına ait “*takiplerin düşmesi*” gerekse projenin “*bağlayıcılığı*” bakımından; lâfzen tasdik kararına [anına] gönderme yapılmaktayken (SchKG Art. 310, 311); tasdik kararının ilanı için projenin bu kez “*icra edilebilirliğinden*” söz edilmekte (SchKG Art. 308, I, a, b) ve yine projenin icrasına başlanmakla mühletin de sona ereceği düzenlenmektedir (SchKG Art. 308, II)³⁶. Projenin icrasına ilişkin SchKG Art. 307, II hükmüne göre ise tasdik kararına karşı kanun yoluna müracaat (*Beschwerde*) (=İİK m. 308/a), denetim mahkemesince aksi yönde bir karar verilmedikçe [icrayı] erteleyici bir etkiye sahiptir. Şu hâlde, *mülga* rejim döneminde (SchKG *mülga* Art. 308; İİK *mülga* m. 300)tasdik kararına rağmen devam edebilen mühlet karşısında, bundan böyle konkordatonun *bağlayıcılığı*; *icra edilebilirliği* ve nihayetinde [kabule göre] *takiplerin veya hacizlerin kalkması* meselelerine artık çok daha ihtiyatla yaklaşmak gerekecektir.

28. Takiplerin *düşmesi/sona ermesi* hakkında, SchKG Art. 311 hükmünde düzenlenen sonuç, esasen konkordato alacaklarının hacizli

³⁶ Bu hâlde takiplerin düşme anı bakımından mehzaz kanununun tasdik kararının *icra edilebilir hâle gelmesini* esas aldığına ilişkin görüşü için bkz. YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 644.

takipleri³⁷ için geçerli olup kendiliğinden/otomatik olarak gerçekleşir. Söz konusu takibe ilişkin defter kaydına “E/sair sebeplerle sona erme” harfi düşülür. Öte taraftan kendiliğinden hasıl olan bu netice, SchKG Art. 8a hükmüne göre kaydın (takibin) sicilden terkin ve tüm ilgililer bakımından silinmesi anlamına da gelmemektedir³⁸. Yine anılan sonuç bakımından projeye göre ilgili alacaklıya isabet edecek payın ödenip ödenmediğin bir önemi yoktur. Ne var ki, konkordatonun kısmen iptaliyle (kararın icra edilebilir olmasıyla) birlikte takip adeta canlanır ve kök alacak için kalındığı yerden (yeninden haciz istemek şeklinde) devam edilir. Bu, esasen düzenlenenin *ex nunc* etkiye sahip olmasının bir sonucudur³⁹. Mehaz ülke hukukunda beliren bir başka bir tartışma ise konkordatonun kısmen iptaliyle meşgul olmak yerine ödenmeyen konkordato/proje garame payının takibi için artık yeni bir takip yapmaktansa *adeta uyku halindeki* bu takibe devam edilip edilemeyeceğidir. Hükmen düştüğü var sayılan bir icra takibi için dahi bu tartışmanın yapılabilmesi, dikkat çekicidir. Öte taraftan çalışma konumuzla ilgili meseleye döndüğümüzde; kanun hükmünde yazılı sonucun ne zaman gerçekleşeceği hakkında esas alınması gereken kesitin, tasdik kararının icra edilebilir hâle geldiği an olduğu ileri sürülmüştür; dolayısıyla SchKG Art. 311 için esas alınması gereken hüküm, SchKG Art. 310 değil; SchKG Art. 308, II’dir. *Mühletin bitişi*, konkordatonun da icra edilebilir hâle gelmesi anlamına gelmekle proje, ne vakit icra edilebilir olursa artık o hâlde takiplerin de düştüğünden söz etmek mümkün olacaktır. Bu durum bizi, mehaz ülke hukuku bakımından konkordatonun *bağlayıcılığı* yanında, bilhassa takiplerin düşmesi bakımından kararın ne zaman *icra edilebilir* hâle geldiği meselesinin de tetkikine mecbur etmektedir⁴⁰. Bu sırada, gözden uzak tutulmaması gereken bir diğer husus da bilhassa mülga rejim döneminde, konkordato alacaklıları için geçerli “*teminat*” şartıdır. Bu tasdik şartı, mehaz ülke hukukunda da artık yoktur (SchKG Art. 306, I, 2; İİK *mülga* m. 298, I, b. 3). Şu hâlde adeta verilen teminatın rahatlığıyla ve fakat yine de tasdik kesinleşmesinin ardından [=o vakitte mühletin bitişiyle] hasıl olan neticenin şimdi, olmayan teminatla birlikte *en azından* ve hiç olmazsa tasdik kararının icra edilebilir

³⁷ KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 311, Rn. 2.

³⁸ KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 311, Rn. 1, 7, 8. Ayrıca bkz. BGE 129 III 284; SK SchKG-HUNKELER/WOHL/HENSELER, Art. 311, Rn. 6; BSK SchKG-HARDMEIER, Art. 311, Rn. 3, 3a.

³⁹ KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 311, Rn. 6, 9, 10.

⁴⁰ KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 311, Rn. 5.

hâle gelmesiyle birlikte gerçekleşmesini aramak, yorum yoluyla varılması gereken kaçınılmaz bir netice olduğu kadar hükmün lâfzı üzerindeki şüpheleri de beraberinde getirmiştir⁴¹.

29. Mehaz SchKG Art. 308, II hükmü, önceki düzenlemeye nazaran mühletin bitişi için artık kararın *kesinleşmesini* değil; “*icra edilebilir hâle gelmesini*” esas almıştır. Biten mühletle birlikte SchKG Art. 297, 298 [=İİK m. 294-297] hükümlerinin bir uygulama alanı kalmadığı gibi proje de [*adi veya mevcudun terkine dayalı olmasına göre her ne şekilde ise*⁴²] işlerlik kazanır⁴³. Bu hâlde artık, SchKG Art. 311 hükmünün tatbiki yani takiplerin düşmüş sayılması için de bir engel kalmamıştır⁴⁴. Konkordatonun tasdiki kararının icra edilebilir hâle gelmesinden ne anlaşılması gerektiği hakkında ise SchKG Art. 307, II hükmü esas alınmalıdır. Zira bu yeni hükme göre bilhassa tasdik kararına karşı kanun yoluna müracaat, olağanın aksine (SchZPO Art. 325) erteleyici etkiye sahiptir; *yani mühletin devamına yol açar* ki, aksi için mahkemesince bir karar verilmesi gerekir (*karş.* SchZPO Art. 331)⁴⁵. Bu anlamda tasdike rağmen mühletin *-belki daha yerinde bir ifadeyle mühletin etkilerinin-* istinafa rağmen devamı, bilinçli bir tercihin ürünüdür⁴⁶. Dolayısıyla da devam eden mühlete rağmen ne projenin işler hâle geldiği kabul edilebilir ne de takiplerin düştüğünden söz edilebilir. Hükmün (SchKG Art. 311) lâfzına karşın gerek *projenin icrası* ve takiben gerekse *takiplerin düşmesi* bakımından önceki rejime nazaran şimdi de tasdik kararının hiç olmazsa “*icra edilebilir*” hâle gelmesinin aranması, hasıl

⁴¹ KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 311, Rn. 1, 5.

⁴² Mevcudun terki suretiyle konkordato özgü organlar tasfiye memurları ve alacaklılar kurulu, başlayan tasfiye sebebiyle görevlerine de başlamış olurlar (KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 308, Rn. 14; SK SchKG-HUNKELER/WOHL, Art. 308, Rn 6).

⁴³ KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 308, Rn. 13-15; SK SchKG-HUNKELER/WOHL, Art. 307, Rn. 6.

⁴⁴ SK SchKG-HUNKELER/WOHL, Art. 307, Rn. 7.

⁴⁵ “*İcra edilebilirliğin*” kısmen veya tamamen de olabileceğine ilişkin *bkz.* KUKO SchKG-HUNKELER, Art. 308, Rn. 3; Art. 307, Rn. 15-17. Bir görüşe göre bu netice, tasdik yargılamasında aksi hâlde kendiliğinden verilecek iflâs kararı için de geçerli olup mahkemesince istinaf sebeplerinin tetkikiyle erteleyici etkinin kaldırılıp derhâl *iflâsın hüküm ve sonuç doğurmasının temini* de mümkündür (SK SchKG-HUNKELER/WOHL, Art. 307, Rn. 11-13). Tasdik kararıyla alâkalı bu özel düzenlemenin, tasdik yargılamasının özel; bir başka sonucu olan *iflâsa* da teşmil edilmeyerek o hâlde SchKG Art. 174, III hükmünün tatbikinin gerekeceğine ilişkin aksi yöndeki görüşleri için *bkz.* BSK SchKG-BAUER, Art. 307, Rn. 5g, 5l.

⁴⁶ *Botschaft* 2010, 6491; BSK SchKG-BAUER, Art. 307, Rn. 5g, 5h.

olacak bu ağır sonuç bakımından belli düzeydeki denetimin (*kanuna yoluna başvuru sebeplerinin tatminkâr görülmemesi*) varlığının hâlâ gerekli görüldüğünü, ortaya koymaktadır⁴⁷. Dolayısıyla da devam eden mühletin etkilerine karşın ne projenin işler hâle geldiğinden ne de takiplerin düşmesini gerektiren bir hâlden söz edilebilir. Bu bağlamda, tasdik kararının derhâl işler kılınmaması da ayrıca dikkat çekici bir özellik olarak karşımızda durmaktadır (aynı yönde bkz. InsO §254, I).

II. Hükümün *RatioLegis*'i ve *Teleolojik Redüksiyonu-Sonuç Yerine*

30. Türk hukukunda, 7101 s. K ile değişik hükümler arasında, normatif düzeyde projenin *icra edilebilirliğinden* söz edilmemişken; kanun yoluna müracaatın bu hâlde nasıl bir etkiye sahip olduğu hakkında da ayrıca ve açıkça bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ne var ki, İİK m. 308/c, I ve II hükümlerinin bilhassa gerekçesi ışığında yorumu, *bağlayıcılıkla* birlikte sona eren mühletin ardından projenin de derhâl "...işlerlik kazanarak uygulanacağı..." sonucunu ortaya koymaktadır⁴⁸. Şu hâlde Türk hukuku özelinde, "*bağlayıcılık*", kendiliğinden ve derhâl "*icra edilebilirliği*" de beraberinde getirmekte; olası kanun yolu denetiminin ise bu yönde hiçbir -*olumsuz*- etkisi bulunmamaktadır. Zaten tasdik kararı da artık derhâl; kesinleşmesi beklenmeden ilân edilmektedir (İİK m. 306, III).

De lege ferenda Türk hukukunda da *icra edilebilirlik* yönünden yapılan bu seçimin sonuçlarının tartışmaya açılması gerekir. Tasdik kararının ve dolayısıyla projenin derhâl icrasında, alacaklılar nezdinde kimi menfaatlerin olduğu, saklanamaz. Lâkin kanun yolu denetimi sırasında, tasdik kararındaki isabetsizlikle birlikte peşi sıra gelebilecek bir iflâs kararı, borçlunun derhâl tasarrufuna bırakılmış olan malvarlığı nedeniyle esasen müstakbel masanın ve iflâs alacaklılarının zararına yol açmaktan başka bir işe yaramayabilecektir. Bugün "*konkordato alacaklılarının*" yararına gibi gözüken neticenin bir süre sonra aynı alacaklıların taşıyacağı "*iflâs alacaklısı*" sıfatı için öngörülemez zararlara yol açması, kuvvetle muhtemeldir. Bunun aksi için mücadele eden muterizlerin, kanun yolu denetimi neticesinde bir yandan haklı çıkıp öte yandan

⁴⁷ Bu hâlde dahi SchKG Art. 308, II'ye rağmen kararın *kesinleşmesi* gerektiğine ilişkin yorumu için bkz. BSK SchKG-HARDMEIER, Art. 311, Rn. 6.

⁴⁸ PEKCANIZTEZ/ERDÖNMEZ, s. 140; AKİL, s. 265; SARISÖZEN, s. 541; YEŞİLOVA, ÖZTEK-Konkordato Şerhi, m. 308/c, No. 2. Ayrıca bkz. DOĞAN, Emsalgül: Konkordatonun Tasdiki Yargılaması, Ankara, 2020, s. 276.

tüm iflâs alacaklılarıyla birlikte azalan masa ve iflâs garame payları üzerinden zarara uğrayacak olmaları ise daha da çarpıcıdır. Türk hukukunda mehzazın aksine (SchKG Art. 309, İİK m. 308, I, c. 2) tasdik reddinin her hâlde iflâsla neticelenmemesi, normatif düzeyde yapılan tercihleri bir an için tutarlı göstermekle birlikte yine *de lege ferenda* tartışmaya açılmalıdır. Ne var ki, merî tercihler altında dahi aynı muterizin kanun yolu denetimi neticesinde haklı çıkmasına karşın [ve artık *kurtulduğu projeye rağmen*] bundan çok önce bu kez haczinden mahrum edilmiş olması gibi bir sonucun yarattığı tutarsızlık, hiç olmazsa İİK m. 308/ç hükmünün yorumu bakımından lâfzın ve sistematığın ötesine geçilmesini haklı ve hatta zorunlu kılmaktadır.

31. Konkordatonun tasdikinin derdest takipler üzerindeki etkisi yönünden sadece “*bağlayıcılıktan*” söz edilmiş olmakla gerek lâfzen gerekse sistematik açıdan *bağlayıcılık-icra edilebilirlik-ilân-hacizlerin hükümden düşmesi* için sadece tasdik tecellisi kural olarak yetişmekte; kesinleşmesi ise aranmamaktadır. Bir başka anlatımla 7101 s. K ile birlikte İİK m. 306, III, 308/c, I ve 308/ç, I maddesi hükümleri arasında, lâfzen tam bir uyum tesis edilmiş olup konkordato, *tasdik edilmekle derhâl ilân edilir ve bağlayıcı hâle gelerek icra edilir*.

32. Tasdikiyle birlikte artık derhâl bağlayıcı hâle gelen ve *-tercihe göre-* icra edilen konkordato(nun) (projesinin) yine aynı süratle ilân edilmesinde bir mahsur olmamakla birlikte [ki kanun yolu denetimi neticesinde, bu kez konkordatonun reddine karar verilecekse *bkz.* İİK m. 308, I] aynı anda hacizlerin de kaldırılmasıyla ilgili olarak varılacak sonuç, gözetilmesi icab eden menfaatler dengesi bakımından, en azından 7101 s. K özelinde *-kanımızca-* meşkûttür. Oysa mülga dönemde, hacizlerin kalkması, normun açık lâfzına ve bir başka vesileyle *-projenin icrası hakkında-* yapılan tartışmalara karşın *tereddütsüz bir surette* kararın kesinleşmesine bağlanmıştı. Bu sonuç özelinde hiçbir şüphenin bulunmaması, ziyadesiyle dikkat çekicidir. Söz konusu fikir birliğinin olası (?) gerekçesini ise *kanımızca-fiilî* bir durumdan hareketle aksi yönde yapılan önerilere karşın-tasdikin *icra edilebilirlik* de dahil sair hüküm ve sonuçlarının *kural olarak* kesinleşmeye bağlanmış olmasında görmek mümkündür. Zaten yine bu nedenledir ki, kararın kesinleştiği ilân edilirken mühlet de aynı anda yani kararın kesinleşmesiyle [varsa kalan sürenin bitmesi

beklenmeksizin⁴⁹] sona ermektedir. Öte taraftan tasdikın kesinleşmesine kadar geçecek süre içinde bitebilen kısa mühletin ardından gereğinde takiplerin devamı aksi hâlde ise tasdik edilen projenin icrası hakkında varılan kanaatler⁵⁰, ilkesel olmaktan çok pratik kaygıları haizdir.

33. 7101 s. K sonrası dönemde ise projenin derhâl icrası bakımından alacaklılar lehinde gelişen ve değişen hukuk politikasının bu kez aynı alacaklıları [bilhassa muhalifleri], tabi tutuldukları yeni rejimin kesinleşmesine kadarki dönemde, hacizlerinden de derhâl mahrum bırakmayı hedeflediği söylenebilir mi? Önceki kanun döneminde, konkordato alacağı için üstelik tasdik kararıyla birlikte teminatla da desteklenmiş alacaklının ancak tasdik kararının kesinleşmesiyle haczinden yoksun bırakıldığı dikkate alındığında; kanun değişikliğinin adeta bir uçtan diğer bir uca savrulurcasına bu kez [teminatsız da bıraktığı] aynı alacaklıyı tasdik kararıyla birlikte haczinden derhâl mahrum etmek istediğini söylemek için elde hangi gerekçeler vardır? Yeni rejimle birlikte projenin derhâl işler hâle gelmesi ve dolayısıyla biten mühlet, hacizlerin kalkması adına yeterli görülebilir mi? Dikkatlerden kaçmaması gerektiği üzere mehaz ülke hukukunda, biten mühlet ve dolayısıyla işler hâle geldiği kabul edilen proje, takiplerin düşmesi için yeterli ve gerekli görülmeğe de bu sonuç, kendiliğinden husule gelmemektedir; kanun yolu aşamasında yani akdin gerek inikadına (SchKG Art. 305) gerekse tasdiki şartlarına ilişkin (SchKG Art. 306) yapılacak denetim⁵¹ sırasında mahkemesince, kanunen geçerli olanın aksine projenin derhâl icrasına da karar verilebilmektedir. Şu hâlde gerek kanuni düzenlemenin kendisi gerekse aksi yönde bir sonuca ulaşabilmek adına mahkemesince yapılacak denetimin varlığı, takiplerin düşmesinin hiç de sanıldığı gibi kolay ve kendiliğinden olmadığını ortaya koymaktadır. Bütün bu şartlar altında, konkordato alacaklısının -artık elinde- olmayan teminatı bir yana, muhalif kalarak istinaf ettiği tasdik kararının derhâl işler hâle geldiği nedeniyle haczinden mahrum bırakılması, aynı statünün [hukuken ve fiilen] bir daha telafisinin oldukça güç olması

⁴⁹ ERİŞ, Gönen: Uygulamalı İflas ve Konkordato Hukuku, Açıklamalar ve İçtihatlar, Ankara, 1991, s. 882.

⁵⁰ Mehlin sona ermesiyle birlikte mehilden önce başlayıp mehille duran takiplere aynen devam edilebileceğine ilişkin bkz. 12. HD., 22.11.1988, 1197/14077, (ERİŞ, s. 895). Aynı yönde bkz. 12. HD., 17.2.1976, 1157/1548 (OLGAÇ, Senai: İcra İflas, C. 2, İstanbul, 1974, s. 2014-2015); 12. HD., 21.1.1972, 341/589, (ŞİMŞEK, Edip: Uygulamalı İcra İflas, Kanunu, Açıklamalar ve İçtihatlar, Ankara, 1989, s. 937).

⁵¹ BSK SchKG-BAUER, Art. 307, Rn. 5c, 5d.

nedeniyle *kanımızca* [*işler hale gelen proje-kalkan haciz arasında*] ölçüsüz bir müdahaleye yol açmaktadır. Esasen bu hâlde tasdik reddinin otomatik sonucunun iflâs da olmadığı dikkate alındığında; tasdik kararının kesinleşmesine kadar haczin muhafazasında *-biten mühlet ve işler hale gelen projeye nazaran; müstakbel masanın kısmen de olsa korunma adına-* mühim faydalar vardır.

34. Bu yazılanlardan cesaretle ve aynı gerekçelerle bu kez kesinleşen projenin devam eden süreçte her an aksayabileceği; kısmen iptalinin elan olası olduğu, dolayısıyla projenin icrası tamamlanuncaya kadar haczin yaşaması gerektiği de dile getirilebilir ki, böyle bir görüşün esasen bir başka ölçüsüzlük kaynağı olduğu söylenmelidir. Zira haczinden mahrum bırakılan bilhassa muteriz alacaklı için yeterli güvence, tasdik şartlarının karşılandığının denetimi ve kesinleşmesiyle sağlanmaktadır. Aksi düşüncenin kabulü, bu kez konkordatonun *bağlayıcılığı* fikriyle çelişir ki, projenin icrası sırasında alacaklıya [kısmen iptalin ardından] hâlâ [kök] takibine devam edebilme imkânının verilmiş olması, önemli bir imkândır. Şüphesiz ki, kaybedilen haczin artık aynı dereceden ikmali mümkün olmayabileceği gibi zaman içinde aynı haciz konusu da yerinde bulunamayabilecektir. Lâkin projesinin icrası sırasında hasıl olabilecek bu *sonraki* olumsuz gelişmeler, *-o zamana kadar yapılan hasılat bir yana ve-* ekonomik olduğu kadar konkordato alacaklılarınca peşinen göze alınmış, oylanmış hususlardır. Şüphesiz ki, muhalefeti olanlar yönünden yazılı şartlar nispetinde ve gerçeğe en yakın düzeyde denetlenerek⁵² kesinleşmiş hususlar, tasdik sırasındaki koşullarla sınırlı olup ileriye dönük olarak ne bir denetimin icrası mümkün olabilir ne de gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmeyen hususlar bakımından proje üzerinde tüm alacaklıları etkileyecek ölçüde bir külfet [haczin baki kalması] yaratılabilir.

35. Anılan dengeyi, tasdik kesinleşmesinden evvel görmek mümkün değildir. Projenin süratle icrası hakkında duyulan heyecan ve telaş, alacaklıların ve bilhassa muhaliflerin hacizlerinden de henüz hukukî istikrarın sağlanmadığı bir dönemde, mahrum olmalarını gerektirmemelidir. Zira kaldırılıp reddedilen veya bozulup reddedilen tasdik

⁵² Bu yönden ayrıca *bkz.* ATALI, Murat: Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Ed. Prof. Dr. Muhammet Özeker, İstanbul, 2018, s. 90, 91. Bu konuda bilhassa tasdike dair InsO §§ 251, I; 253 hükümlerinin *yaklaşık ispat yönünden* yorumu için *bkz.* ANDRES, § 251, Rn. 4; § 253, Rn. 5; HKInsO/HAAS, § 251, Rn. 5; HamInsO/THEIS, § 251, Rn.10; § 253, Rn. 19.

ertesinde, yine bilhassa muhalif alacaklılar, bir yandan haklı çıkarken öte yanda da hacizlerinden *-derecelerinden, haciz konularından-* mahrum bırakılmış olmaktadır. Tasdik yargılamasında, geçmişiyile ve kendi içinde tutarlı; ayakları yere basan ve ileriye dönük olarak mümkün görülüp denetlenmiş kazançlardan projenin icrası sırasında mahrum kalınması ve dolayısıyla konkordato alacaklarının ödenememesi, ekonomik bir mesele olup müesseseye mündemiç bir risk iken tasdik şartlarının daha o sırada somut olay özelinde karşılanıp karşılanmadığının denetimi, öncelikle hukukî bir meseledir. Bu arada hukukun doğru bir biçimde tatbik edilmediği kesinleşmeden *“hacizlerin hükümden düşmesi”* gibi telafisi çoğu kez imkânsız bir neticenin de gerçekleşmesinin istendiğine dair müşahhas ve apaçık kanaate ihtiyaç vardır. Esasen hacizlerin de *-kesinleşmeyi beklemeden-* derhâl kalkacağına ilişkin çıkarım, kanun koyucunun 7101 s. K ile birlikte önceki döneme nazaran alacaklılara bir eliyle verdiğini, öteki eliyle almaktan başka bir anlam içermeyecektir. Ne mehaz ülke hukuku ne önceki döneme ait görüşler ve ne de hazırlık çalışmaları ile hükümlerin gerekçeleri, metinler arası sağlanan lâfzi uyum bir yana böyle bir sonucun da gerçekleşmesinin istendiğine dair hiçbir açık iradeyi içermemektedir.

36. Lâfzi yorum ile ulaşılan sonucun adil ve makul olmaktan uzak kaldığı hâllerde, amaca uygunluk yorumuna başvurulur. Belirlenen gaye, kimi zaman metnin geniş kimi zamansa dar yorumlanmasını gerektirir. Bu son hâlde, geçek olmayan/örtülü⁵³ bir boşlukla karşılaşılmıştır ki, eksik, tam olmayan kuralın ikmal beklenir. Çok geniş kapsamlı, gerekli istisnalara yer vermemiş metnin aşılarak bir sınırlandırmaya tabi tutulması da gerekebilir⁵⁴. Bu bağlamda, gai yorumun mutlaka lâfzın içeriğini genişletici bir işlev görmesi de gerekmez [=gai daraltma]. Amaca uygun sınırlama, amacına nazaran çok geniş kapsamlı, farklılaştırılmamış metnin [mantıklı] amacın(ın) (*ratio legis*) gerektirdiği uygulama alanına indirgenmesi veya bu alanla sınırlandırılmasıdır. Bunun için ya sınırlayan (istisna) normun eklenmesi ya da metnin geniş olanının yerine dar olan anlamının kullanılması gerekir⁵⁵. Şu hâlde böyle bir yolla yapılan *düzeltilme, öncelikle pozitif hukukun sair değerleriyle uyum içinde olmalıdır. Aynı*

⁵³ Doğru nitelendirme için bkz. KIRCA, Çiğdem: Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (*Teleologische Reduktion*), AÜHF C. 50, 2000/1, s. 96.

⁵⁴ KIRCA, s. 96. Ayrıca bkz. SEROZAN, Kn. 297.

⁵⁵ KIRCA, s. 98, 99. Daraltıcı yorum açısından ayrıca bkz. SÖZER, s. 97.

şekilde hiçbir daraltma, düzenlemenin tümüyle ilgası sonucunu doğuramaz⁵⁶.

37. Bu hâlde de hacizlerin kalkması için tasdik kararının kendisiyle yetinilemez. Tasdikın bağlayıcılığı bir yana derhâl işler hâle gelmesi ve biten mühlet de bu sonuçta bir değişikliğe yol açmamalıdır. Mülga rejime nazaran böyle bir sonucun sıra dışı olduğunu kabul etmek gerekir. Zira evvelce kararın kesinleşmesi, husule gelecek sonuçlar için bir ön şarttı ve metin duvarının bu ilkeye istinaden aşılması, görece daha kolaydı. Bugün ise tasdik kararının kendisi, *bağlayıcılık, icra edilebilirlik, ilân ve dolayısıyla mühletin bitişi* için lâfzen yeterlidir. Belli ki, böyle olması da istenmiştir. Ne var ki, bilhassa mehoz, tasdikın ertesinde “*bağlayıcılık*” dışında bu kez “*icra edilebilirlik*” için mahkemesince yapılacak denetim üzerine ayrıca verilecek bir kararı beklemekte ve takiplerin düşmesi içinde bu emniyet supabının tüketilmesini, yorum yoluyla aramaktadır. Bu vesileyle hacizlerin hükümden düşmesiyle takiplerin düşmesi arasında yukarıda da anıldığı hâliyle işlevsel açıdan derin ve bariz bir fark bulmak da güçtür. Şu hâlde, konkordato alacaklılar için ilga edilen “*teminat*” şartı bir yana, bilhassa muhalif alacaklıların kanun yolunu denetimi neticesinde haklı bulunurken hacizlerinden de önceden mahrum kalacak olmalarını mantık ölçüsünde bağdaştırmak güçtür. Bu sırada, tasdikın reddi üzerine kendiliğinden ve her hâlde iflâsa karar verilmiyor oluşu da, somut olay özetinde haczin bir süre daha muhafazası için bir başka öznel gerekçe teşkil edebilir.

38. Kesinleşen tasdikın ertesinde, projenin icrası bakımından borçlunun malvarlığı üzerinde hacizlerden ari olarak tasarruf edebilmesinde, önemli ve tüm konkordato alacaklıları nezdinde yaygın bir menfaat vardır. Gelgelelim, kararın kesinleşmesine kadar yani kaldırılabilir veya bozulabilecek tasdik kararının gölgesinde, bu sırada projenin de icra edilebiliyor olduğu gerekçesiyle hacizlere tahammül edememek bakımından aynı ölçüde acil ve güncel bir menfaat olduğunu söylemek mümkün müdür?

Kanun yolu denetimi neticesinde tasdikın yerine bu kez iflâsın açılmasının gerektiği bir durumda, derhâl işleme başlayan proje ve buna sığınarak kaldırılan hacizlerin müstakbel masayı eksilttiğinde tereddüt etmemek gerekir. Dolayısıyla *kanımızca* mehoz ülke hukuku [otomatik iflâs

⁵⁶ KIRCA, s. 11-113.

hakkında] takip edilseydi, olası bir iflâsın gölgesinde, projenin icrası hakkında kuvvetle muhtemel mer'î tercihten daha farklı bir usulün geçerli kılınması da mümkün olacaktı Lâkin Türk hukukunda, *borca batıklık* hâlinde, söz konusu gölge hâlâ tasdik kararının üzerine düşmektedir. İlginçtir, kaldırılan veya bozulan tasdikın ertesinde, açılmayabilecek iflâs nedeniyle bu hacze, aksi hâle [*masanın korunması kaygısına*] nazaran *kanunımızca* daha fazla ihtiyaç vardır. Zira böyle bir durumda, adeta başa yani geçici mühlet kararından önceki hâle geri dönüleceğinden; alacaklılar arasındaki yarışın kaldığı yerden devamı ve alacaklıların o sıradaki statüleri her ne hâlde ise oradan itibaren icra takiplerini sürdürebilmeleri gerekir. Oysa derhâl kaldırılan hacizle birlikte hacizli alacaklı statüsünü kaybetmek, tasdikın ertesinde kanun yolu denetimi sırasında yaşanabilecek bu [=tasdikın reddi şeklindeki] olumsuzluk sonucunda ve *kanunun amacı dışındaki yorumu suretiyle* o zamana kadar edinilen kazanımların gayri iradi kaybı ve dolayısıyla alacaklılar arasındaki yarışın bozulması anlamına gelecektir. Esasen borçlunun tasdikın reddi üzerine otomatik iflâstan adeta korunduğu ve teminat şartından da beri kılındığı bir yerde projenin derhâl icra ediliyor oluşundan bahisle hacizlerden mustarip olunması, mehz ülke hukukundakine benzer bir denetim süreci de vaki olmadığı sürece menfaatler dengesinin borçlu lehinde bozulmasından başka bir anlam içermeyecektir.

39. Kaldırılan haczin telafisi *-bir kez daha hacze ihtiyaç duyulacak olması hâlinde-* çoğu kez mümkün değilken; *kanunımızca* projenin bu hızlı (!) icrasına karşılık olmak üzere borçlunun da malvarlığına hacizden arı vaziyet etme ihtiyacının samimi ve makbul bir ödün olarak kabulü güçtür. Esasen bu sırada, alacaklıların İİK m. 308/c, I, c. 3 hükmünden istifade edebileceklerinin önerilmesi de tatminkâr değildir. Borçlunun projesinde böyle bir kayıt yer almazken; *a)* alacaklıların bunu projeye [*borçluya rağmen*] derç edip edemeyecekleri veya *b)* bu kez mahkemenin İİK m. 305, II gereğince bu yönde bir kısıt getirip getiremeyeceği, ziyadesiyle şüpheli ve tartışmalıdır. Kaldı ki, projeye müspet oy verip derhâl projenin icrasını talep edenlerin, bir kısım hacizli alacaklının haczinin baki kalması adına böyle bir tercihte bulunacak olmalarını beklemek de tutarlı değildir. Şu hâlde, lâfzi tercih, projenin derhâl icrasıyla hacizlerin de sözde *bağlılık* kisvesi altında, derhâl kalmasına yol açmaktadır. Projenin *kesinleşmeden* (InsO § 254) veya *denetimsiz* (SchKG Art. 307, II) icrasına imkân verildiği her hâlde kuvvetle muhtemel muteriz [*hacizli*] alacaklının, daha şüpheli dönemde evvelce edindiği kazanımını kaybetmesine ve alacaklılar

arasındaki yarışın bu suretle bozulmasına yol açılacaktır. Oysa böyle bir [=denetimsiz] *bağlılığın* projenin icrası ve biten mühlet karşısında alacaklıları iradeleri hilâfına hacizlerinden de mahrum etmesi, içinde bulunulan şüpheli dönemin olası sonuçları karşısında, aşkın ve ölçsüz bir çıkarımdır. Projenin *bu şüpheli dönemde* icrası bakımından malvarlığının hacizden ari hâline duyulan ihtiyaç ise sonradan hasıl olabilecek tüm riski [*haciz sayesinde kısmen de olsa korunan masa unsuru bir yana*] herkes adına hacizli alacaklıya yüklemekte olup kalkan haczin ardından iflâs hâlinde *herkesin*; iflâsın açılmadığı hâlde ise *bizzat hacizli alacaklının*[geçici mühlet öncesi edindiği müktesebata rağmen] herkesten daha fazla kaybetmesiyle sonuçlanacak bir yorumun, lâfza üstün tutulmasını haklı ve zorunlu kılan bir gerekçeyi bulmak, oldukça güçtür.

Kaynakça

Andres/Leithaus, Insolvenzordnung (InsO) Kommentar, 4. Auflage 2018, (ANDRES, Paragraf No.).

AndresSchmidt (Hrsg), HAMBURGER KOMMENTAR ZUM INSOLVENZRECHT, 7. Auflage, 2019, (HamInsO/Yazar Adı).

AKİL, Cenk: Sorularla Konkordato Hukuku, Ankara, 2020.

AKYÜREK, Ayhan/AKYÜREK, Remziye: Konkordato Hukuku, Ankara, 2019.

ALTAY, Sümer: Konkordato Hukuku, Birsel Hukuk Bürosu, İstanbul, 1993, (ALTAY, [1993]).

ALTAY, Sümer: Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, C. 1-2, Vedat, İstanbul, 2005, (ALTAY, [2005]).

ALTAY, Sümer/ESKİOCAK, Ali: Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 5. Bası, Vedat, İstanbul, 2019.

ANTALYA, O. Gökhan: Hukuk Metodolojisi, C. II, Ankara, 2021.

ARAR, Kemal: İcra ve İflâs Hükümleri, C. 2, Ankara, 1945.

ATALI, Murat: Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları, 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, Ed. Prof. Dr. Muhammet Özekes, İstanbul, 2018.

Basler Kommentar SchKG, STAEHELIN A/BAUER T/STAEHELIN D: Basler Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs (BSK SchKG), B. II, 2. Aufl, Basel, 2010.

BERKİ, A. Himmet: Hukuk Mantiğı ve Tefsiri, Ankara, 1948.

BERKİN, M. Necmettin: İflâs Hukuku, 4. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1972, (Berkin, İflâs).

BERKİN, M. Necmettin: İflâs Hukukunda Konkordato, İsmail Akgün Matbaacılık, İstanbul, 1949.

BERKİN, M. Necmeddin: Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi, *Tarihsiz*, İstanbul, (Berkin, Rehber).

BURULOĞLU, Enver/REYNA, Yuda: Konkordato Hukuku ve Tatbikat, İstanbul, Yörük Matbaası, 1968.

DOĞAN, Emsalgül: Konkordatunun Tasdiki Yargılaması, Ankara, 2020.

ERİŞ, Gönen: Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku, Açıklamalar ve İçtihatlar, Ankara, 1991.

EROĞLU, Orhan: Uygulamada Konkordato, 4. Baskı, Seçkin, Ankara, 2021.

GÖZLER, Kemal: Hukuka Giriş, 18. Baskı, Bursa, 2021.

GÜRDOĞAN, Burhan: İflâs Hukuku Dersleri, (İflâs, Konkordato, İptal Davaları), Ajans Türk, Ankara, 1966.

KALE, Serdar: 7101 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflas Dışı Adi Konkordato, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5 (1) 2018.

KALE, Serdar: Yeni Konkordato Hukuku, 7101, 7155 ve 7327 sayılı Kanunlarla Değişik İcra ve İflas Kanunu m. 285-398 Şerhi, Ed. Doç. Dr. Bilgehan YEŞİLOVA, Ankara, 2023, (**KALE**, *ÖZTEK-Konkordato Şerhi*, m.).

KAMAN, Münir, Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları, Ankara, 2021.

KAYIHAN, Şaban: Konkordato Hukuku, 2. Baskı, İstanbul, 2021.

KAYSER, Godehard/**THOLE**, Christoph, HeidelbergKommentar-zur Insolvenzordnung, 9. Auflage, Heidelberg 2018, (**HKInsO/Yazar Adı**)

KIRCA, Çiğdem: Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (TeleologischeReduktion), AÜHFD C. 50, 2000/1.

KURU, Baki: İcra ve İflâs Hukuku, C. IV, 3. Baskı, Alfa, İstanbul, 1997, (**KURU**, C. IV).

KURU, Baki: İcra ve İflâs Hukuku, El Kitabı, 2. Baskı, Adalet, Ankara, 2013, (**KURU**, El Kitabı).

KURU, Baki: İflâs ve Konkordato Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara, 1971.

Kurzkomentar SchKG, **HUNKELER**, Daniel: Kurzkomentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, 2 Aufl., Basel 2014, 1972 s. (**KUKO SchKG-HUNKELER**).

MUŞUL, Timuçin: İcra ve İflas Hukuku, C. II, 6. Bakı, Ankara, 2013, (**MUŞUL**, C. II).

MUŞUL, Timuçin: İflas ve Konkordato Hukuku, 2. Baskı, Adalet, Ankara, 2019.

PEKCANITEZ, Hakan/ **ERDÖNMEZ**, Güray: 7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, Vedat, İstanbul, 2018.

POSTACIOĞLU, E. İlhan: Konkordato, İstanbul, 1965.

SARISÖZEN, M. Serhat: Konkordato, Genişletilmiş 5. Baskı, yetkin, Ankara, 2021.

Schulthess Kommentar: Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, Schulthess, Zürich/Basel/Genf, 2017.

SEROZAN, Rona: Hukukta Yöntem-Mantık, İstanbul, 2017.

SÖZER, Ali Nazım: Hukukta Yöntembilim, 7. Baskı, İstanbul, 2020.

ŞİMŞEK, Edip: Uygulamalı İcra İflas, Kanunu, Açıklamalar ve İctihatlar, Ankara, 1989.

TOPAKKAYA, Arslan: Hukuk Hermeneutiği, Hukukta Anlam ve Yorumlama Sanatı, Ankara, 2019.

OLGAÇ, Senai: İcra İflas, C. 2, İstanbul, 1974.

ULUKAPI, Ömer: Konkordatonun Feshi, Mimoza, Konya, 1998.

ULUKAPI, Ömer, Konkordatonun Sonuçları, SÜHFD C. 8, S. 1-2, 2000, (**ULUKAPI**, *Sonuçlar*).

YEŞİLOVA, Bilgehan: Yeni Konkordato Hukuku, 7101, 7155 ve 7327 sayılı Kanunlarla Değişik İcra ve İflas Kanunu m. 285-398 Şerhi, *Ed. Doç. Dr. Bilgehan YEŞİLOVA*, Ankara, 2023, (**YEŞİLOVA**, *ÖZTEK-Konkordato Şerhi, m.*).

YILDIRIM, Mehmet Kamil/**DEREN YILDIRIM**, Nevhis:İcra ve İflas Hukuku, 8. Bası, Beta, İstanbul, 2021.